

Havnar Arbeidsmannafelag í tríðjórðings øld

Gekk mangan á odda at seta virksemi í gongd

Tað vóru ikki bert lønarkrøv og arbeidstíðir, Havnar Arbeidsmannafelag arbeiddi við, men felagið gekk mangan á odda at seta arbeidsskapandi virksemi í gongd.

** Longu í 1920 tók Havnar Arbeidsmannafelag stig til at bøta um Tórshavnar Havn*

** Felagið virkaði í mong ár fyri at fáa sett arbeidssloyststrygging og arbeidssávísing á stovn*

** Seinast í tjugunum varð arbeitt við at seta keypsamtøku á stovn*

** Arbeitt varð við at góðska fisk til útflutnings*

** Havnar Arbeidsmannafelag hevði egna kola-sølu í mong ár*

Fyrst í heum árinum vóru liðin 75 ár síðani Havnar Arbeidsmannafelag varð stovnað. Í hesum sambandi heitti nevnd felagsins á Hans Thomsen, rithøvund, um at skriva felagsins søgu, sum fyri stuttum kom út í drúgvari og ikki minni áhugavardari bók.

Bókin hevur uppið besta ummæli, og gera vit tað, eftir okkara tykki best, við at taka fram brot úr nøkrum av teimum evnum, hævundurin hevur lýst í verki sínum.

Lat tað vera sagt beinanvegin, at bókin ikki bert er at rokna sum ein søga um

eitt felag og virkið tess. Hon lýsir samstundis mangan av teimum hendringum og reimingum, sum farnar eru fram hesa seinastu tríðjórðings øldina. Hon lýsir, sum vera man, fyrst og fremst støðuna hjá tímalønta arbeidarum, eins og politisk og samfelagslig viðurskipti, og er ein nátturligur og týðandi partur í Havnar søgu.

Ikki skal her verða greitt frá virki Havnar Arbeidsmannafelags hesi 75 árin, men heldur skal verða nomið okkurt av tí, sum í dag verður hildið at liggja eitt sindur uttan fyri tað,

eitt fakfelag vanligu tekst við, men sum tá vóru hildnar vera nátturligar uppgávur og avbjóðingar hjá einum felag sum Havnar Arbeidsmannafelag.

Ikki eydnadust allar ætlanir, arbeidsmannafelagsins og ikki gjøgdust øll hugskotini veruleiki, men tað hugflog, tað samanhald og samfelagssinni gomlu slóðrotararnir, undir trongum og vandamiklum korum, sýndu, kveikir vónandi ein neista í onkrum, enn tá tann dag í dag.

Mótstøða frá býráðnum

Eftir at felagið varð stovnað, nevndin skipað seg við J. P. Davidsen sum formanni, varð boðað teimum tjugu arbeidsgvarum, sum tá vóru í Havn frá, tí felagið hevði avrátt í løn og arbeidstíð.

Ikki tóku allir arbeidsgvararnir líka væl ímóti nýstovnaða arbeidsmannafelagnum, men ringast var tó býráðið, sum var fremst at mótarbeida felagnum. Tí gjørdi nevndin av, at seta lýsing í Dimmu og Kross, har sagt varð frá, at tóku arbeidsgvarar óorganiser-

Lítið var til hendurnar, og kom tað tí væl við, tá byrjað var at gera fyrsta partin av havnini

aðar arbeidarar fram um limir arbeidsmannafelags, varð blokkað lýst mótevigin hesum arbeidsgvarum. Um býráðið stendur m.a. í hesi fyrstu lýsing felagsins:

Síden Havnar Arbeidsmannafelag stiftelse, er der af enkelte Arbejdsgivere - i første Række Thorshavns Byraad - vist afgjort Tilbøjelighed til at omgaa Foreningen og dens Bestemmelser ved hovedsagelig eller udelukkende at beskæftige Arbejdere, der staar udenfor Organisationen.

Ikki var byrjanin løtt, og tað gekk ikki meira enn hálvt ár til Havnar Arbeidsmannafelag mátti lýsa sítt fyrsta verkfall. Hetta vardi kortini ikki leingi, og úrslitið varð, at felagið fekk ein hampuligan lønarbata.

Vildi hava arbeidi sett í gongd

Tað vóru ikki bert lønarkrøv og arbeidstíðir, nevndin í Havnar Arbeidsmannafelag virkaði fyri at bøta um. Tað, sum kanska tíðligast sæst av virksemi felagsins, er áhugin fyri samfelagsligum framburði. Vórðu arbeidi sett í gongd, kom hetta sjálvandi eisini limum arbeidsmannafelags til góða.

Longu í 1920 beyð felagið lógtingslimunum fyri Suðurstreymoy og býráðslimum til fundar at viðgera havnasprungin. Havnini tórvaði eina góða havn, og arbeidsmannafelagið kendi sína ábyrgd.

Lítið var av arbeidi um hetta mundi, og árið eftir heitti arbeidsmannafelagið á býráðið um at fáa sett nokur almenn arbeidi í gongd.

Heldur arbeida enn pantast

Tíðirnar batnaðu ikki fyrstu árin. Ringar tíðir

vóru allastaðni, og fólk í hópatali vóru pantaði, millum annað fyri skatt. Tá heitti arbeidsmannafelagið á býráðið um at lata menn sleppa at arbeidi skattaskuldina av sær, heldur enn at verða pantaði.

Fyrst í tríatiárunum hevði felagið einar 500 limir. Av teimum vóru 300 arbeidssleysir, og heitti felagið tí fleiri ferðir á land og kommunu um at fáa sett arbeidi í gongd. Millum annað at fara undir

